

פרקי אבות | פרק ה': מתגברת!

לפניכן הצגה הממחישה את המסר הנלמד מפירוש המשנה.
המחיצו אותה במהלך השבת וספרו על דוגמא מחייכן הקשורה לנושא.

(דיני יושבת מול המחשב ומשחק, חני עומדת לידה)

חני:

הי, עכשיו תורי במחשב. נו, מתי את כבר מסיימת?

דיני:

רגע, עוד מעט.

חני:

כבר לפני חצי שעה אמרת לי עוד כמה דקות, ותראי כמה זמן עבר.

דיני:

אבל עוד לא נפסלתי. עד שהגעתי לשלב הזה...

חני:

לא מעניין אותי! עכשיו תורי! אני מחכה כבר שעותיים. גם אמא אמרה שיש לך חצי שעה והחצי שעה הזו עברה מזמן.

דיני:

שנייה.

חני (דוחפת קצת את דיני):

נו, תזוזי. תביאי לי! זה תורי!

דיני (צועקת):

אוי! העכבר נפל. נפסלתי! בגללך!!! למה הזזת אותי? לא מעניין אותי. עכשיו אני משחקת מהתחלה עד שאגיע לשלב 6 שבו הייתי.

חני:

סליחה? מה פתאום! מספיק חिकיתי עד עכשיו.

דיני:

בעיה שלך שהכרעת לי באמצע. חוץ מזה, עכשיו העכבר לא עובד טוב, תראי מה עשית!

חני:

אני עשיתי? את אשמה.

דיני:

את לא מתביישת? גם מקלקלת את המחשב וגם מאשימה אותי!

חני:

מעצבנת! איזה אחות מעצבת...

דיני:

את יותר...

אמא (נכנסת לחדר ואומרת לבנות):

דיני וחני, אני מבקשת משתיכן לסגור את המחשב ולצאת מהחדר.

חני:

אבל עוד לא הייתי...

אמא:

אם המחשב גורם לכן לכאלו דיבורים, אז עדיף בכלל לסגור אותו. לכו להירגע ואחר כך נדבר...

לומדים לחיים / פרקי אבות לילדים

פרק ה' משנה יא: ארבע מדות בדעות נוח לכעוס ונוח לרצות יצא הפסדו בשכרו. קשה לכעוס וקשה לרצות יצא שכרו בהפסדו. קשה לכעוס ונוח לרצות חסיד. נוח לכעוס וקשה לרצות רשע:

מידת הכעס היא מידה מגונה ויש להתרחק ממנה. במקורות מדובר בגנות הכעס, כאשר אדם כועס הוא מאבד את שיקול הדעת ועלול לטעות. המשנה מתייחסת לכמה סוגי-אופי של אנשים ומציגה 4 סוגים של 'כעסנים':

1. אנשים שכועסים בקלות ("נוח לכעוס"), אך גם נרגעים בקלות ("נוח לרצות") – אדם שמתפייס ומתרצה מהר). אדם זה יש לו מעלה שבסופו של דבר הוא נשאר ללא כעס, ולכן שכרו יותר מההפסד ("יצא הפסדו בשכרו").
2. אנשים שלא כועסים הרבה ("קשה לכעוס"), אך כאשר הם כועסים קשה להרגיע אותם, ולוקח להם זמן רב עד שהם מתפייסים ומתרצים ("קשה לרצות"). לכן, אדם כזה "יצא שכרו בהפסדו" – ובסופו של דבר הוא גרוע יותר מהכעסן הראשון, כי נשאר עם הכעס (ויש גם דעה הפוכה).
3. אדם שקשה להכעיס אותו. הוא לא ממהר לכעוס ("קשה לכעוס"), וגם כאשר הוא כועס, אפשר להרגיע אותו בקלות והוא מתפייס מהר ("נוח לרצות"). זוהי המידה המעולה ביותר, ולכן אדם זה נקרא "חסיד" (המשנה נכתבה שנים רבות לפני שהחלה תנועת החסידות. לכן, כאשר כתוב בפרקי אבות "חסיד" אין הכוונה לחסיד של הרבי, אלא זהו כינוי לאדם שמתנהג באופן מיוחד, ובוחר לעשות מעשים טובים גם כשאינו מחוייב לעשות זאת).
4. אדם שכועס בקלות כמעט על כל דבר ("נוח לכעוס"), והכעס שלו חזק ומתמשך כי קשה להרגיע אותו ("קשה לרצות"). זוהי תכונה גרועה ואדם כזה מכונה "רשע".

מבט חסידי

בזהר כתוב שכל הכועס כאילו עובד עבודה זרה (זהר בראשית כז, ב). במבט ראשון, אפשר להבין מכך שכעס הוא כל כך חמור, כמעט כמו חטא עבודה זרה. אולם חסידות מסבירה באופן פנימי מה הבעיה במידת הכעס. כאשר אנו כועסים על הזולת שפגע בנו, אנו מתייחסים אליו כאילו הוא זה שמחליט מה יקרה לנו, ובכך אנו שוכחים שכל דבר שקורה בעולם הוא מאת ה'.

למשל, אם יש מזג אוויר שלא נעים לנו, לא נכעס על אף אחד, כי ברור לנו שאיש אינו אשם בכך, והקור החזק או החום הקשה הם משמים. כך גם צריך להיות לנו ברור שכל מאורע שקורה הוא משמים. כאשר משהו פוגע בנו, אנחנו צריכים להשתדל לדאוג שלא יזיקו לנו ולמנוע מהזולת לפגוע בנו. אך אין מה לכעוס, אלא להתחזק באמונה שהכל מאת ה'.

סיפור

מעשה בשני בני אדם שהתערבו ביניהם על 400 זוז, בשאלה האם אפשר להרגיז את הלל הזקן. אחד מהם היה בטוח שיצליח להרגיז את הלל. ביום שישי, הוא הלך לבית המרחץ כשהלל היה שם, וקרא בקול: "מי כאן הלל? מי כאן הלל?" התעטף הלל, יצא ואמר: "אני הלל, מה רצונך?" שאל אותו האיש שאלה על צבעם הסגלגל של ראשי הבבלים. ענה לו הלל: "שאלה גדולה שאלת! והתשובה היא מפני שהמיילדות שלהן לא חכמות." המתין האיש מעט ושוב חזר וקרא להלל, וכאשר יצא שאל אותו שאלה לא חשובה. גם בפעם השנייה השיב הלל במתינות וכך גם בפעם השלישית. אמר לו האיש: "שאלות הרבה יש לי לשאול אותך, אך מתיירא אני שמא תכעס!" התעטף הלל והתיישב ואמר לו: "שאל את כל השאלות שעל ליבך." אמר האיש: "טוב שאין עוד כמותך בישראל." אמר לו הלל: "בני, מפני מה אתה אומר זאת?" אמר האיש: "מפני שבגללך הפסדתי 400 זוז." אמר לו הלל: "עדיף להפסיד 400 זוז מאשר לכעוס".

משימה

ספרו על מקרה מרגיז שקרה לכם ובכל זאת הצלחתם להתגבר על הכעס. או: החליטו מה אתם בוחרים לעשות בזמן של כעס כדי להירגע (לספור עד 10 / ללכת לחדר אחר לכמה דקות / הציעו רעיון נוסף משלכם)